

Delavska Pravica

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.: v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—. ~ Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrt leta Din 10.—, za pol leta Din 20.—; za izozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročila na upravo Delavskega zbora, Miklošičeva cesta 22, L. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Kaj smo in kaj hočemo

Govor načelnika JSZ tov. Žumra na občnem zboru

dne 2. junija 1935

Ob letošnjem obnem zboru naše Jugoslovanske strokovne zveze z veseljem ugotavljamo številni porast njenega članstva, pa tudi napredek v konsolidaciji njenih vrst. To je dokaz, da naša JSZ že velja kot resna delavska strokovna organizacija. Ko se vse staro razkaja, delavci, razočarani nad preteklostjo, naravnost iščejo zdravega poganka v človeški družbi, in to je njihova strokovna organizacija, s katero rastejo duhovno in se z njo vred uveljavljajo v človeški družbi in tako ustvarjajo novo dobo, ki bo dala in priznala tudi delavcu to, kar mu gre.

Kapitalistična miselnost današnje družbe

Sodobno gospodarsko življenje stoji na kapitalistični miselnosti. Zato stremi stalno za čim večjim dobičkom na račun konsumentov in delavcev-producentov, na račun države pri davkih, carini, pa tudi na račun socialnim dajatvam. Pri tem mu pomaga tudi vpliv na javno življenje; pred vsem naj omenim tisk, ki neprestano govori o težavah gospodarskih krogov.

Vsa teža življenja, ki jo znajo tako spretno valiti s svojih ramen današnji gospodarstveniki, pade razumljivo na malega človeka, pa naj bo to obrtnik, kmet, delavec ali nameščeneec.

Temu udejstvovanju gospodarskih krogov, ki gospodarijo neomejeno na celotno družbo s svojim kapitalom, sebi v prid, družbi v škodo, mora nujno slediti gospodarska kriza malega človeka. In ta je danes tu v polnem obsegu. Obubožal je najprej delavec, ki je bil njegov življenjski standard direktno odvisen od imejitelja kapitala. Za njim sta prišla tudi kmet in obrtnik, ki sta v pretežni meri odvisna s svojimi pridelki in izdelki od blagostanja delavca, največjega konsumenta. Ker je ta obubožal, so radi tega nujno morale pasti cene kmečkim in obrtniškim produktom. Prav tako pa tudi z njim vred delita usodo v javnih bremenih, katera so za vse tri toliko večja, kolikor jih je gospodarski krog s svojih ramen naložil ostali javnosti.

Posledice kapitalistično usmerjenega gospodarstva so na dlani. Gotov odstotek družbe je bogat, ves ostali del pa je popolnoma obubožal. Za skorjico kruha se danes prodajajo ljudje ne glede na svojo čast in dostojanstvo. Družina je v krizi. Čemu se čudimo širjenju tuberkuloze v delavskih vrstah? Čemu se čudimo samoumorom, obupnim dejanjem, podleganju ljudi nemorali? Premotrimo točno in objektivno, kam duhovno vodi današnji ustroj družbe, in ne bomo se več čudili. Pade gre navzdol dosledno v gospodarskem in moralnem oziru.

Boj materializmu

Materializem, ki je v zadnjih letih svojega dominantnega položaja zastrupil vse od zgoraj navzdol, je zašel tudi globoko v vrste delavstva in malega človeka. Težko je najti danes v delavskih vrstah samih toli potrebno tovarištvo, medsebojno sočutje ali pa iz teh vrstlin izhajajočo solidarnost, ali podrejenost skupnemu delavskemu vprašanju. — Kratko rečeno, materializem v delavskih vrstah je zrahljal delavsko samozavest, upognil njegovo hrbtenico in si do mala podredil vse človeško udejstvovanje v javnem in zasebnem življenju.

Naš socialni apostolat

V boju za pravico in zidealizirano delavstvo je delo naše Jugoslovanske strokovne zveze. V organiziranih vrstah mora korakati krščanska delavska strok. organizacija v boj za pravico delavstvu in nameščenstvu. V obratu in izven obrata, v javnem in zasebnem življenju, mora naša Jugoslovanska strokovna zveza braniti čast delavstva in nameščenstva, dvigniti ju mora gospodarsko in duhovno zopet na tisto višino v človeški družbi, s katerega ga je vrgel kapitalizem. Ta naloga je v njenem načelnem stališču. JSZ je organizacija krščanskega delavstva in nameščenstva in se že po svoji načelni opredelitvi mora boriti za zmago krščanskih načel v človeški družbi.

Jugoslovanska strokovna zveza, ki ji mora biti blaginja delavstva in delovnega človeka najvišji zakon, pa mora stremeti tudi za tem, da povsod, kjerkoli se pokaže prilika, doprinese svoj del k izboljšanju življenjskih pogojev. Dasi sama stoji na strogo krščanskih načelih in vse svoje udejstvovanje črpa iz krščanstva, se mora iz svojega občega človeškega stališča pridružiti vsaki akciji, ki stremi za zboljšanjem gospodarskega položaja žrtvam kapitalistične reakcije. Prav radi tega stališča je pripravljena, da se pridruži in sodeluje v vsaki pošten in stvarni borbi delavstva v gospodarskih vprašanjih, razumljivo, da strogo varujoč nedotakljivost svojih načel.

Depolitizacija delavskih ustanov

Prav ta njen delavski socialni apostolat narekuje Jugoslovanski strokovni zvezi, da sodeluje v vseh socialnih zavodih, kamor je po delavstvu in svojih članih poslana. Naloga njenih odposlancev v delavskih zavodih je, da sodelujejo pri vseh stvarnih in pozitivnih poslih teh zavodov. Čuvati morajo, da delavski zavodi res služijo svojem namenu in da storijo vse, kar se da v prid delavstvu doseči. Zalibog se je prizadevanje krogom posrečilo nad delavskimi zavodi dobiti svoj vpliv, ki se odraža v strankarsko-političnem značaju v vodstvu zavodov. Zato so že večkrat poskušali zanesti nepremagljive spore v te zavode in s tem doseči potrebo po ukinjenju avtonomij teh zavodov in postaviti jih zasilnih komisarijatov. Delavstvo bo v bodoče moralo strogo paziti in se pri volitvah odločiti za popolnoma delavski značaj svojih lastnih zavodov. Tesno naslonjeno na svoj strok. sindikat mora pri vsakokratnih volitvah obračunati z negativnimi elementi na najbolj važnih forumih. Delo v delavsko-strokovnih organizacijah, kakor tudi v njegovih zavodih je dandanes tako silno važno, da zahteva ljudi, ki delajo v njih prežeti notranjega nagiba po pravici in ljubezni in, ki jim je delo, ki ga opravljajo, sveta stvar, ne pa koristolovstvo in špekulativno sredstvo.

Istotako je dandanes tudi z delavskim združništvom. Tudi v to panogo delavskega udejstvovanja se je v večji ali manjši meri naselil kapitalistični duh. Strokovni sindikat in delavsko združništvo morata roko v roki korakati za izboljšanje gospodarskih in moralnih potreb delavstva. S svojo moralno silo se morata podpirati obedve važni panogi delavskega udejstvovanja. Za-

to bo moralo v bodočnosti delavstvo gledati na to, da si tudi zadržno panogo svojega udejstvovanja ohrani v svojih lastnih rokah.

Proč z demagogijo

Delavsko borbo je treba nujno plemeniti. Iz plemenite delavske borbe bo delavstvo lahko pričakovalo, da bo po svojem stvarnem in pozitivnem udejstvovanju res doseglo to, kar pričakuje. Za tako udejstvovanje bo delavstvo radevolje doprineslo svoje žrtve, ker bo vedelo, da ne bodo zastoj. Jugoslovanska strokovna zveza hoče biti v tem pozitivnem delu na svojem mestu.

Jasnost načel

Težak je ta boj naše Jugoslovanske strokovne zveze, ker segajo korenine kapitalizma daleč v človeško družbo. Vse, kar je po svoji miselnosti in gospodarski opredelitvi navezano na sedanji ustroj družbe, je proti njej in njenemu udejstvovanju. Toda Jugoslovanska strokovna zveza se v svojem delu ne more ozirati na mnenje kakih nergačev, zadosti je, da je ona sama na jasnem, da njeni člani, njeno vodstvo vedo, kaj so in kaj hočejo. Danes ni časa oklevanja, ne nepotrebnih debat in dokazovanj, danes mora delavska strokovna organizacija delati in ne sme zamuditi nobene prilike, kar bi bilo delavstvu v škodo.

Delo Jugoslovanske strokovne zveze je bilo v preteklih letih dosledno, stvarno in pozitivno. Otrlesla se je ozkega strankarsko-političnega obeležja, kar je še vedno gibalo sorodnih delavskih strokovnih organizacij in postavila se je na širokogrudno delavsko stališče v boju za pravico. Kot taka ni in ne sme biti namen sama sebi, ampak svojim načelom in po njih v službi vsemu delavstvu. Njena krščanska načela so notranja sila in vir etičnih vrednot, iz katerih črpa potrebne vrline v boju proti materialistični miselnosti, ki je poguba za vsako pozitivno delavsko borbo. V teh načelih je ves nujno potrebni idealizem, rezervar požrtvovalnosti, doslednosti, pa tudi nujne podrejenosti v službi skupnosti. Iz takega gibanja morajo zrasti novi ljudje, ki bodo v boju proti kapitalizmu in vsem njegovim virom in izvirom možje na svojem mestu.

Ta njena jasna opredelitev v načelnem in tudi praktičnem delu za delavstvo pridobiva našo JSZ na ugledu in potrebno razumevanje med delavstvom. Zato je v njenih vrstah vsak član aktiven bорец in je njegovo sodelovanje v najožji povezanosti s centralo. Najširša demokracija daje možnost vsakemu članu, da se lahko uspešno in pozitivno udejstvuje v delavskih vrstah. Prav zato se pa njene vrste širijo in število članstva raste kljub temu da nasprotstvo najrazličnejših sil ni poje-njalo in se znova in znova poraja v večji ali manjši obliki. Toda to nasprotovanje naših tovarišev ne moti, pač pa jih samo utrjuje v zavesti, da imajo prav, obenem pa kaže smer, v kateri imajo naši

Veličastna manifestacija edinosti

krščansko-socialističnega delavstva

V nedeljo dne 2. junija t. l. se je vršil občni zbor JSZ. Minulo leto ni bilo v gospodarskem pogledu dobro, niti zadovoljivo, in bi ne bilo nič čudnega, če bi občni zbor izzvenel v glavno tožbo: pretežke razmere so bile, nazadovali smo, ali kaj podobnega. Pa kljub temu je dobil občni zbor zadovoljivo, več, naravnost nepričakovano noto: napredovali smo kljub težkim razmeram. Če bi to poudarilo samo organizatorično poročilo in našelo nekaj članov več, bi bilo že precej. A to je poudaril tudi blagajnik v prav znatnem porastu vplačane članarine, to so povdarjali vsi: več članov, več članarine, več potnin, več tečajev, več revizij, več obiskov, več shodov, več pogajanj itd. Mnogi so bili naravnost presenečeni nad tem. A resnica ostane resnica. Vsiljuje se nam pa vprašanje: od kod to? Zakaj tukaj porast, drugod padanje?

V odgovor na to vprašanje navedemo:

1. JSZ je prenehala biti polovičarska organizacija, polovičarska v tem smislu, da bi bila malo politična, malo strokovna, malo družabna. JSZ je postala strogo strokovna organizacija brez kakršnekoli kuratele. K strokovnemu delu pa je pritegnila tudi vzgojno-kulturno delo.

2. JSZ vrši svoje delo brez demagogije. Kako rado se je v preteklosti zgodilo, da so strokovne organizacije živele samo od zabavljanja nad sistemom gospodarstva in nad delodajalci. JSZ pa je tem resničnim krivicam dodala resnično pozitivno delo. V tem je uspeh. Kajti delavci hitro vidijo resno delo, znajo preценiti trud in uspeh in zato zaupajo organizaciji.

3. JSZ je postala konsolidirana v vodstvu in v članstvu. Tesna povezanost med centralo in članstvom, enako gledanje v načelnih in praktično-konkretnih vprašanjih centrale in članstva ter veliko medsebojno zaupanje med vodstvom in članstvom je rodilo bogat sad — porast organizacije in uspehe v borbi za pravico.

Ob pol desetih je bila dvorana Delavske zbornice do mala polna. Po udeležbi se ta občni zbor ni skoraj nič razlikoval od lanskega, ki je bil združen s 40 letnim jubilejem obstoja organizacije. Predsednik tov. Zumer se je ob otvoritvi spomnil tragičnega marsejskega dogodka, prebral je pozdrav in čestitko k 85 letnici nadškofa Jegliča, ki je tako iskreno ljubil in še ljubi delavsko strokovno organizacijo, prečital je še pozdrav čeških tovarišev in prešel takoj k poročilu.

Važnejša poročila prinašamo itak v izvlečku posebej, ker so za miselnost, za delo, za stanje in hotenje JSZ značilna. Omeniti moramo še posebej poročilo načelnika tajnika dr. M. Breclja o stikih JSZ s sorodnimi domačimi in inozemskimi organizacijama. JSZ ni osamljena, ampak je člen v verigi drugih močnih organizacij, ki postajajo vedno večja enota v borbi za nov družabni red. O blagajniškem poslovanju je poročal tov. Langus. Delegati so bili s poročilom izredno zadovoljni, kajti JSZ se osamosvaja tudi gospodarsko, ne le idejno, in to ji daje korajžjo za premočrno pot k cilju.

Pri volitvah novega odbora je bila predložena samo ena lista, ki je bila soglasno sprejeta. V bodoče načelstvo so izvoljeni:

Načelstvo: Gostinčar Jože, Zumer Srečko, Rutar Jože, Langus Jože, Koprivec Matie, Zumer Matija, Lavrenčič Niko, Toman Anton.

Namestniki: Pukšič Alojzij (Jesenice), Pangeršič Ivan (Vevče), Zupan Ciril (Tržič), Bore Mavrič (Duplica), Ustar Vinko (Zagorje), Sever Tine (Škofja Loka), Godeša Ivana (Ljubljana) ter Jurač Joško (Celje).

Nadzorstvo: Kordin France (Ljubljana), Nagode Leopold (Ljubljana), Pauer Ivan (Ljubljana), Dobovišek Mihael (Ljubljana), Tomažič Ivan (Kranj), Jeraj Alojz (Domžale).

Ze lani je občni zbor izvolil namestnike čla-

nov načelstva izven Ljubljane. Tudi letos je storil to, ker se je ta način izkazal kot dober. Večkrat v letu se namreč vrše širše seje, h katerim so poleg članov načelstva vabljeni tudi namestniki, člani nadzorstva in predsedniki zvez. Tako ima načelstvo nad seboj zadostno kontrolo, zastopniki delavskih rajonov pa zadosten vpogled v delo organizacije.

Pri slučajnostih je članstvo želelo imeti pojasnila, v kakšnem stadiju so razgovori med JSZ in društvom »Združenih nameščencev«. Pojasnilo je dal tov. Langus. Poleg tega je dobil vsak delegat prepis celotne korespondence med obema organizacijama, da more sam presoditi pravilnost stališča JSZ in da more tudi doma na podlagi dokumentov tolažiti članstvu to edino stališče. V debati je prav pripomnil neki delegat, da z žalostjo konstatira tendenco razbijanja JSZ od strani »Združenih«, namesto da bi mogel ugotoviti željo združevanja in da se mu to zdi eden največjih grehov nad katoliško fronto in posebej še nad delavstvom. Občni zbor je soglasno odobril stališče

JSZ v tem pogledu in izrekel načelstvu popolno zaupanje.

Občni zbor je sprejel potrebna navodila za delo Mladinske zveze, za Krekovo knjižnico in za bodoče tabore krščanskega delavstva. Resolucije, ki so bile sprejete na občnem zboru, prinašamo posebej.

Nekaj moramo prav posebej omeniti s tega občnega zbora: popolno kompaktnost, enotno miselnost vsega članstva in nad vse resno in stvarno debato. To je organizacija, to je organizem, ki se zaveda medsebojne povezanosti, resnosti razmer in teže časa. Posamezni delegati so se po občnem zboru pohvalili, da kljub dolgoletnemu delu v organizaciji že dolgo niso odšli z občnega zbora tako zadovoljni in s tako enotnimi čuvstvi, kot letos.

Daj Bog, da bi bilo prihodnje leto prav tako uspešno, tako bogato ne samo po delu, ampak tudi po uspehih, da bo našemu delavstvu čimprej zasijala zarja boljših dni, novega, krščanskega družabnega reda.

Jubilej delavske zavesti

Prisrčna proslava 25 letnega dela kršč. soc. kovinarjev na Javorniku

Vsem tovarišem bo ostala dolgo časa v najlepšem spominu nedelja naše proslave po svojem prisrčnem poteku.

V soboto, 25. maja, na predvečer, se je vršila v dvorani cerkvene hiše slavnostna akademija. Godbeni odsek pod vodstvom tov. A. Bizjaka je zaigral več komadov. Zdi se mi, da tako slovesno še ni igrala godba kot ta večer. Nato je bila deklamacija, ki jo je deklamiral tovariš jeseniške skupine. Sledilo je petje celokupnega moškega zbora pod vodstvom tov. Š. Gerdeja. Delavska himna, katero je zbor zapel, je bila zelo posrečena. Takoj za zborom je zapel oktet naših tovarišev. Sledil je govor tov. Smoleja Tineta. Za govorom zopet deklamacija. Nato so tovariši uprizorili drugo dejanje igre »Za pravico in svobodo«. Kakor nalašč za našo proslavo je bil ta prizor. Igralci so pokazali na odru to, kar se dogaja vsak dan v podjetjih. Vloge so bile posrečene, zlasti Gorjane je svojo vlogo dobro rešil. Udeleženci so bili z vsem prav zadovoljni. Vsi so samo to želeli, da naj bi bilo tudi drugi dan lepo vreme in s to željo je odšel vsak k počitku.

V nedeljo so se člani domače skupine v precejšnjem številu zbrali na kolodvoru pri turističnem vlaku in pričakovali tovarišev sosednih skupin. Veselje je zavladalo na kolodvoru, ko so se pokazale uniforme naših tovarišev godbenikov iz Vevče. Prišli so tovariši iz Škofje Loke, Ljubljane itd. Naši vrli tovariši iz Tržiča so se pa pripeljali s posebnim avtobusom. Ni bil na sporedu kak slovesen sprejem, a vseeno se je zbrala velika množica. Godba z Vevče je zaigrala in vse ji je sledilo na domače pokopališče. Tu so pevci zapeli dve žalostinki, sledil je govor predsednika skupine tovariša Toneta Smoleja. V govoru se je spomnil ustanovitelj organizacije, ki danes že počiva v grobju. Tudi tov. predsednik JSZ S. Zumer je spregovoril par besed v spomin umrlih tovarišem. Za zaključek te spominke proslave je godba zaigrala žalostinko. Nato smo se podali v sprejedu v cerkev, kjer je bila ob 8 sv. maša za umrle člane skupine.

Takoj po sv. maši je bilo zborovanje, katero je vodil tov. predsednik. Najprej je prebral pismo tov. Jože Gostinčarja, ki se je oprostil zaradi bolezn. V svojem pismu obžaluje, ker se ne more udeležiti proslave. Daje pa lepe nasvete, in pravi, da smo na pravi poti. Če bomo hodili po tej poti, bomo zmagali. Nato je pozdravil zastopnike in sicer Srečka Zumra in Joškota Rozmana za centralo JSZ, Matice Koprivca za Mladinsko zvezo, Ustarja iz Zagorja, Gasserja iz Jesenic, Zupana iz Tržiča, Pangeršiča iz Vevče, Severja iz Škofje Loke, Smoleja iz Domžal, Pukšiča iz Jesenic, Pestotnika iz Kranja, Guma Franca iz Zagorja, domačega g. župnika Zbontarja, prvega predsednika tov. Glaviča, vse bivše člane upokojeence in ostale navzoče.

Po pozdravu je povzel takoj besedo tovariš Srečko Zumer, ki je čestital skupini k vztrajnosti,

delu in uspehom. Želel je, naj vztrajamo na začrtani poti, ki vodi h gotovemu uspehu. Njegov govor so tovariši sprejeli z velikim aplavzom.

Za predsednikom centrale je domači g. župnik v daljšem govoru prav lepo vsem navzočim razvil zgodovino kršč. del. gibanja pri nas, kakšne težave je imela skupina ob rojstvu in vsa nadaljnja leta. Poudaril je, naj bo naš duhovni voditelj — Kristus. Bodimo katoličani povsod in vsak dan ne samo na jeziku, temveč tudi v srcu. Navzoči domači tovariši in gostje so bili g. župniku za podano zgodovino in lepe vzpodbudne besede iz srca hvaležni in ga nagradili z velikim aplavzom.

Po poročilu g. župnika so vsi zastopniki tovariških skupin drug za drugim čestitali skupini k 25 letnici in ugotavljali medsebojno najtrdnjejšo povezanost krščanskih socialistov v boju za pravico.

Končno se je oglašil k besedi še naš kovinarski tajnik tov. Joško Rozman. V daljšem, zelo bodrilnem govoru je vzpodbujal navzoče k stvarnemu delu v organizaciji, ki edina more prnesti uspehe.

Pred zaključkom lepega zborovanja je tovariš predsednik skupine čestital tov. načelniku centrale k njegovemu 10 letnemu jubileju dela in truda v centrali kot načelnik. Prosil ga je, naj ostane na tem mestu še znanprej in prav tako dela kot dosedaj za dobrobit kršč. socialističnega pokreta. — Nato je predsednik zborovanja prečital še pismo g. kaplana Viktorja Demšarja iz Škofje Loke, ki čestita kot naš bivši kaplan skupini k jubileju in obžaluje, da ne more biti ta dan v naši sredi, in pismene čestitke ekspoziture JSZ v Mariboru, nakar je z zahvalo vsem za udeležbo zaključil lepo uspešno zborovanje z ugotovitvijo, da takega zborovanja naše javniško delavstvo še ni imelo.

Po zborovanju so odšli udeleženci proslave h kosilu. Med kosilom je neprestano igral domači orkester. V popoldanskih urah se je razvila prav prijetna domača zabava na vrtu gostilne Orehovnik. Ob 3 popoldne je prišla še jeseniška godba, ki je neumorno igrala celo popoldne. V kratkih odmorih se je oglašil tudi domači pevski zbor in dokazal, da imajo domači fantje dobre glasove in zdrava grla.

Škoda, da je čas le prehitro minul. V najprijetnejši tovariški zabavi se je kazalec ure premaknil za toliko, da je bilo treba misliti na odhod. Vse goste smo spremili na kolodvor med sviranjem vevške godbe in le težko smo se poslovili, ko je pridrdral vlak z Jesenic in odpeljal proti Ljubljani.

Ob tej priliki smo dolžni zahvalo vsem tovarišem, ki so nas na ta dan obiskali, prav tako pa tudi vevški in jeseniški godbi, ki sta s svojim požrtvovalnim sodelovanjem tako povzdignili praznik našega jubileja. Tovariši, hvala vam, kličemo vam: zvestoba za zvestobo!

Zagrebska borza dela je v aprilu registrirala 10 tisoč 839 mestnih nezaposlencev.

tovariši še vedno nasprotnike v svojem udeleževanju.

Ob letošnjem evharističnem kongresu prosimo evharističnega Kralja, ki je vir ljubezni in pravice, naj nam pomnoži naše vero v zmago pravice, naj nam da potrebne notranje sposobnosti, da bomo vršili svojo težko nalogo za nov pravični družabni red, naš trud in požrtvovalnost pa naj obilno blagoslovi v srečo delavstva.

Lombardo Peter:

Strokovno poročilo

V nedeljo, dne 2. junija 1935 na občnem zboru JSZ

Spričo težkih gmotnih in socialnih razmer našega delavstva je bila JSZ v minuli poslovni dobi postavljena pred zelo težke naloge. Od vseh strani so prihajali obupni klici našega delavstva, kateremu je kapitalistično gospodarstvo naložilo vso težo posledic gospodarske depresije.

Zavarovana mezda našega delavstva pri OUZD rapidno pada. Od leta 1930. do leta 1935. je padla povprečna zavarovana mezda od 26 na 21 Din ali za 19% ne vstevši zavarovancev bratovskih skladnic in trgovskega bolniškega zavarovanja. To je najjačji dokaz, da se življenjski standard delavstva slabša in se s tem znižuje kupna moč širokih plasti konsumentov, kar ima za posledico na eni strani vedno večje obubožanje delavstva, na drugi pa še večjo gospodarsko krizo.

Zniževanje zaslužkov, skrajšanje delovnega časa odrejanje brezplačnih dopustov, kršitev socialne zakonodaje, preganjanje in odpuščanje zaposlenikov in organiziranega delavstva, nalaganje prekomernega dela in tako dalje je bilo in je še vedno na dnevnem redu gospodarskega programa tako domačega kakor tudi tujega kapitalizma.

Kolektivne pogodbe

Kakor smo že na zadnjem občnem zboru naznačili, smo si nadeli nalogo da v vseh podjetjih, kjer obstaja naša organizacija, upostavimo kolektivne delovne pogodbe, katerih namen naj bi bil v prvi vrsti, zavezati nadaljnje znižanje plač in poslabšanje delovnih pogojev. Kolektivno pogodbo smo uveljavili v tovarni Peko v Tržiču in v sladkorski papirnici. Pred sklenitvijo pogodbe je tudi predilnica v Litiji in tovarna »Štara« d. d. v St. Vidu in zdrav. Slatina Radenci. Poleg teh so bile predložene kolektivne pogodbe tov. Remec na Duplici, tovarni olja v Slovenski Bistrici, tovarni podpetnikov v Rimskih Toplicah, tovarni Ika v Kranju, tovarni Grile v Novem mestu. V teh podjetjih je predvideno, da se bodo pogodbe uveljavile v bližnji bodočnosti, ker podjetja načelno niso proti sklepanju kolektivnih pogodb.

Naše strokovno delo gre za tem da se vsaj v dravski banovini stvorijo enotne kolektivne pogodbe za podjetja, ki spadajo v sklop ene stroke po zgledu grafične stroke. Precej izgleda, da bo možno k taki akciji pristopiti, je v naši papirni stroki, kjer je delavstvo te stroke še najbolj organizirano. Potrebni material je v glavnem že zbran in bo v kratkem začel poslovati tudi strokovni odbor papirničarjev, v katerem so zastopana v glavnem vsa v to stroko spadajoča podjetja. Prav tako gre naše stremiljenje za ureditev delovnih in plačilnih razmer v tekstilni stroki.

Reakcija na pohodu

Inteks v Škofji Loki

Organizirali smo delavstvo tovarne Inteks v Škofji Loki. Radi reakcije s strani podjetja je delavstvo stopilo v stavko. S pomočjo političnih sil in zahrbtnosti neorganiziranega delavstva je podjetje zaenkrat zmagovalo. Podjetje je sicer 6 tednov počivalo, potem pa je dobilo nove delavce iz vrst neorganiziranih. Solidarnost in vztrajnost stavkajočih je bila vzorna. Ta borba nas je stala ogromnega truda. V zaščito delavskih pravic smo se poslužili vseh razpoložljivih sredstev, da bi prisilili podjetje spoštovati zakonite pravice delavstva.

V zadevi smo intervenirali tudi na pristojnih ministrstvih, kljub vsemu prizadevanju in vztrajnosti delavstva, pa je zaenkrat zmagovala krivica. Zasluga te borbe pa je bila v tem, da se je delavstvu zboljšala plača in uveljavil zakoniti delovni čas.

Duplica pri Kamniku

Močno smo si prizadevali urediti delovne in plačilne razmere v tovarni Remec na Duplici. Položaj tega delavstva je skrajno nepovoljen. Podjetje je vsled prezadolženosti prišlo med letom pod prisilno upravo Zadržne gospodarske banke. Podjetje je šlo v sodno poravnavo za 50%, katero je tudi doseglo. Pri tem je bilo prizadetih okrog 300.000 Din delavskega denarja iz tako zvanega bednostnega fonda.

Ika v Kranju

Radi znižanja plač v tovarni pletenin Ika v Kranju je izbruhnila septembra 1934 stavka, ki je trajala skoro štiri tedne. Stavke se je udeležilo 70 delavk, ki so vztrajale do konca. S to borbo se je doseglo, da se nameravano znižanje plač ni izvedlo, nasprotno se je doseglo v splošnem 7% zvišanje plač. Podjetnik pa je 30. decembra 1934 ustavil obrat in odpustil vse delavke. Po dveh mesecih je nekatere zopet klical na delo. Delavke so šle na delo, ne da bi z organizacijo uredile delovne pogoje. S tem se je organizacija razbila, podjetje pa je pričelo ponovno reducirati plače. Pa tudi nekaj zaupnic je postalo žrtev te borbe.

Tvrška Žagar v Novem mestu

Radi skrajno slabih plač in šikaniranja je delavstvo tvrške Žagar, ki je prevzela gradbo vojnih skladišč v Novem mestu, dne 4. marca 1935 zapustilo delo. Tvrška je zaposlovala tuje delavce, katerim je plačevala 3 do 3.50 Din na uro, medtem ko so domači delavci prejimali le 1.50 Din na uro. Ta spor je bil s posredovanjem centrale in okrajnega načelstva v treh dneh rešen tako, da je tvrška morala tuje delavce odpustiti, domačim pa pogodbeno plačevati 2 do 3 Din na uro. Delavstvo je bilo z ozirom na tamkajšnje razmere s to rešitvijo zadovoljno.

Tovarna podpetnikov v Rimskih toplicah

V tovarni podpetnikov v Rimskih toplicah je vsled reakcionarnega postopanja predpostavljene prišlo pogosto do resnih sporov med podjetjem in delavstvom. Parkrat so bile razmere tako napete, da je prišlo do krajših ustavitvev dela. Z večkratnim posredovanjem centrale in DZ so se razmere uredile v prilog delavstvu.

Dravska radionica v Ljubljani

Precej težkoč smo imeli tudi z dravsko delavnico v Ljubljani, v kateri se stalno ogroža zaposlitev delavstva. Preperečili smo doslej ustavitve obrata. Delo za te delavce otežkočuje zlasti to, ker spada obratovalnica pod vojaško upravo.

Banovinski kamnolom v Slovenski Bistrici

V banovinskem kamnolomu v Slovenski Bistrici se je že dalje časa neredno izplačeval zaslužek delavstvu. Delavstvo je prejemale namesto plače v gotovini samo bone, s katerimi je pri trgovcih nabavljalo potrebna življenjska sredstva. Trgovci so dajali delavstvu slabše blago, poleg tega zaračunavali 10% dražje. Tudi v tem oziru smo ponovno intervenirali na merodajnih mestih in končno to stanje odpravili. Delavstvo prejema sedaj redno svoj zaslužek v gotovini.

»Šešir« v Škofji Loki

V tovarni »Šešir« v Škofji Loki smo delovne in plačilne razmere dokaj zadovoljivo uredili. S prizadevanjem organizacije je podjetje ponovno zvišalo 22 delavcem, oziroma delavkam urno plačo v skupnem znesku 16 do 18 tisoč dinarjev. Pripravili smo tudi načrt za splošno zboljšanje plač in upostavitve kategorij po obstoječi kolektivni pogodbi.

Lesno delavstvo

Z organizacijo smo prodrli med lesno delavstvo v Zg. Savinjski dolini. Razmere za delavstvo v tem kraju so naravnost nevzdržne. Delavstvo se zaposluje 16 ur dnevno proti plači 16 Din dnevno. Delavci niso zavarovani za bolezen in nezgode in sploh niso pod nikako zaščito obstoječih zakonov. Proučili smo celoten položaj tega delavstva in započeli akcijo za ureditev teh nezdružljivih razmer. Predvsem smo zainteresirali Okrožni urad za zavarovanje delavcev glede zavarovanja, inspekcijo dela radi kršenja obstoječih zakonov ter okrajno načelstvo o sklicanju razprave za ureditev plač.

Prav tako smo z organizacijo prodrli med lesno delavstvo kokrške doline. Tudi tu se delovne razmere ne razlikujejo mnogo od zgoraj navedenih, le da so delavci v kokrški dolini zavarovani pri OUZD.

»Štara« v Šent Vidu

V tovarni »Štara« v Št. Vidu smo uveljavili nekatere ugodnosti iz obrtnega zakona, ki se doslej niso izvajale. S podjetjem smo v dogovoru za sklenitev kolektivne pogodbe, s katero se bo med drugim uredilo tudi vprašanje plač, ki sicer v tej tovarni po zaslugi organizacije niso najslabše.

Rudarji v boju s Trboveljsko prem. družbo

V mesecu juliju 1934 je TPD razglasila znižanje plač in deputatnih dajatev. Rudarji so bili zaposleni povprečno 15 dni v mesecu z najvišjo kategorijsko plačo 38 Din dnevno. Družba je kljub temu izkazovala 3 milj. čistih dobičkov, pa je smatrala za potrebno, da zniža plače delavstvu. Rudarji so se proti tej nameri odločno postavili v bran in so izvedli gladovno stavko, ki je trajala skupaj 144 ur. S to stavko so dosegli rudarji, da je TPD preklicala prvotni odlok o znižanju. To borbo je podpirala vsa javnost; JSZ je nudila rudarjem v tej borbi vso moralno oporo in je tudi dejansko sodelovala pri reševanju spora. Kljub temu pa so pozneje v manjši obliki znižali dajatve rudarjem, vsled česar se je od nepoklicanih forsiral ponovna gladovna stavka, ki pa ni uspela.

Delo za sanacijo bratovskih skladnic

Važna stroka v našem gibanju so kovinarji. V teku zadnjega poslovnega leta niso pri svojem delu ostali samo v obratih, marveč so šli na sanacijsko vprašanje pokojninskega zavarovanja bratovskih skladnic.

Večji shodi so tako v kovinarskih kot rudarskih revirjih vzbudili med delavstvom kot oblastmi zanimanje in skrb za tako važen problem. Rezultat teh prizadevanj je bila anketa Zupanske zveze v Ljubljani, dne 7. decembra 1934, ko je o tem podrobno razpravljala in s tem zainteresirala za to naše župane in ostalo javnost.

Danes je uredba, ki bo to vprašanje urejala, že tu. Ni sicer taka, kot bi si jo želelo delavstvo. Toda spričo razmer, v katerih se nahajamo, je vendarle nekaj. Da je toliko, gre precej zaslug našim rudarjem in kovinarjem, ki so, ne da bi bili v vodstvu Bratovskih skladnic, kot so to naši socialisti, razumeli svoje naloge in odgovornost napram delavstvu in šli na delo.

Pravilnik za volitve upravnih odborov bratovskih skladnic

Prav tako so zastavili delo na tem, da je treba izvesti volitve upravnih odborov bratovskih skladnic, katerim je letos potekla funkcijska doba. S posebno vlogo se je na ministrstvu za gozdove in rudnike zahtevalo, naj se pravilnik za volitve izda. Osnutek tega pravilnika so Bratovske skladnice že prejele v proučitev. Je zelo kompliciran, ima pa eno dobro stran, in to je propore.

Strokovna odbora rudarjev in kovinarjev

Skupine se pridno gibljejo. Da je delo kar bolj enotno in uspešno, se strokovna odbora rudarjev in kovinarjev sestajata po širših sejah načelstva JSZ v Ljubljani. Predvsem je to potrebno zaradi zavarovanja, ker so za obe stroki tu popolnoma enaki interesi. Z delom, ki ga vrši strokovni odbor, je postavljeno delo naših kovinarjev na pravilno strokovno podlago, ki je za dobrobit našega organiziranega delavstva, pa tudi ostalega, velike važnosti.

Kovinarji značijo v našem gibanju močno in izredno delavno stroko. To nam daje poročstvo, da se bo z zaupanjem članstva, ki ga sedaj uživa, širila in razvijala v dobro in korist delavstvu.

Tobačno delavstvo

Tudi za tobačno delavstvo in upokojece smo nadaljevali borbo za uveljavljenje predvidenih pravilnikov. V to svrhu so bile naslovljene na merodajna mesta obširne resolucije glede dela in plač, zlasti pa pokojninskega vprašanja. Končno se je po našem prizadevanju rešilo vprašanje pokojnin vdovam — tobačnim pokojnkam, kate-

rim je ministrstvo zopet priznalo poleg draginske pokojnine po svojih umrlih možeh državnih uslužbenceh, tudi osebno provizijo iz tobačnih tovarne, katera jim je bila vzeta po § 153. uradniškega zakona iz leta 1923. Prizadete bodo prejele izplačilo za nazaj v skupnem znesku 300.000 Din, od česar se jim je delno že izplačalo.

Maribor in okolica

Z nastavitvijo novega strokovnega tajnika v Mariboru se je pričelo strokovno delo tudi na Štajerskem, kjer je bilo doslej do malega nepristopno. Tako imamo zvezo z delavstvom nekaterih mariborskih in okoliških podjetij, kjer se pripravljajo za borbo za izboljšanje položaja delavstva, ki je znatno slabši kot pri nas. Upamo, da nam bo tekoče leto prineslo znatno ojačenje strokovnega dela tudi na Štajerskem.

S svojim posredovanjem smo izposlovali pri Borzi dela, Delavski zbornici in drugih socialnih ustanovah preko 100.000 Din podpor brezposelnim. Poročilo o našem delu pa ne bi bilo popolno, če bi šli preko dogodkov splošno socialnega značaja.

Obrtni zakon

Napad gospodarskih krogov na obstoječi obrtni zakon je dvignil vse delavstvo in nameščenstvo. JSZ je po vsej banovini organizirala protestne shode, na katerih je delavstvo ogorčeno dvignilo glas za nedotakljivost socialne zaščitne zakonodaje. Na teh shodih in sestankih so bile sprejete primerne resolucije, ki so bile predložene na merodajna mesta. Uspeh je bil popoln.

Izredni uslužbenški davek

S finančnim zakonom za leto 1934-35 je bila uvedena 1% izredna določila na uslužbenški davek. Določbo zakona so davčne nepravilno tolmačile. Delavstvo, ki je razmeroma z ostalimi stanovno najbolj obremenjeno z davčninami je podvzelo vse potrebno, da je slednjič o stvari razpravljalo upravno sodišče. To je razsodilo, da fizično delavstvo v splošnem ni dolžno plačevati tega davka. To razsodbo je potrdil tudi državni svet kot najvišja sodna inštanca.

Pokojninsko zavarovanje

V dneh 24. in 25. avgusta 1934 se je vršila v Zagrebu državna konferenca vseh delavskih zbornic skupno z zastopniki SUZOR-ja, ki je razpravljala o dveh važnih vprašanjih, in sicer o razširjenju pokojninskega zavarovanja na vso državo ter izvedbi starostnega in invalidskega zavarovanja delavstva. Na tej anketi je JSZ sodelovala in zastopala stališče o nujni potrebni izvedbi zlasti starostnega zavarovanja delavstva, pri čemer se mora upoštevati tudi služkinje. Ker so bile glede načina izvedbe deljena mnenja, ni ta anketa rodila pozitivnega uspeha.

Konferenca v Sarajevu

V dneh 9. in 10. junija 1934 se je vršila v Sarajevu konferenca vseh delavskih zbornic, ki je razpravljala o sledečih vprašanjih:

1. Za obrambo obrtnega zakona in dosledno izvedbo istega. 2. O obrtnih nadaljevalnih šolah in odškodninah vajencem po obrtnem zakonu. 3. O zaščiti brezposelnih. 4. O zaščiti rudarjev. 5. O 40 urnem delovnem tednu. Tudi na tej konferenci smo sodelovali in stavili svoje predlogi k navedenim vprašanjem.

Davčna preobremenitev delavstva

Januarja 1935 se je vršila slična konferenca v Beogradu. Poleg zgoraj naštetih vprašanj je ta konferenca razpravljala še o davčni preobremenitvi delavstva, o zakonu o minimalnih mezdah ter o pomoči brezposelnim. Tudi na tej konferenci smo sodelovali.

Proti brezposelnosti

Dne 27. januarja 1935 se je vršila anketa na banski upravi, ki je pretresala vprašanje pomoči brezposelnih v dravski banovini. Na tej anketi so sodelovali tudi predstavniki industrije. Tu smo ponovno poudarili, da je edina rešitev za pomoč brezposelnim v tem, da se dvignejo mezdne in s tem ojači kupna moč širokim plastem delovnega ljudstva.

Naše zadržanje v Delavski zbornici

Kakor znano, smo pri zadnji skupščini Delavske zbornice nastopili pot opozicije. Razlogi za ta korak so bili objavljeni v »Delavski Pravici« in so nam vsem jasni. Hočemo, da je Delavska zbornica res delavska in da gre vse njeno delo in sredstva v dobrobit delavcev in nameščencev.

To stališče zastopamo v zbornici in smo delno že tudi uspešni. Poudariti pa moramo ponovno, da nismo šli v opozicijo radi tega, ker smo bili v manjšini, ker smo imeli dovolj prilike za koalicio. Delavska zbornica mora postati za delavstvo in nameščenstvo to, kar je zbornica za trgovino, obrt in industrijo za delodajalce. Delo uslužbenstva DZ mora biti strogo nepristransko in depolitizirano, ker le tako uradništvo bo imelo zupanje pri delavstvu.

Borze dela

Tudi pri javni borzi dela gre naše sodelovanje za tem, da se sredstva, s katerimi razpolaga ta ustanova, čim izdatneje uporabijo za podpore in pomoči brezposelnim. Z našim prizadevanjem se je uredilo vprašanje podpiranje sezonskih brezposelnih delavcev, ki so bili do zadnjega leta izločeni

Letni zaključek PZ za l. 1934

Bilanca PZ izkazuje v letu 1934 naslednje aktivne postavke:

I. Blagajna	Din	317.335.02
II. Vloga pri Poštni hranilni	„	2.889.404.67
III. Vloga pri denarn. zavodih	„	18.306.736.99
IV. Državni vrednostni papirji	„	52.860.726.59
V. Nepremičnine	„	73.726.421.38
VI. Posojila	„	143.733.151.48
VII. Dospeli, a še ne plač. prisp.	„	5.307.421.03
VIII. Inventar	„	700.026.25
IX. Druga aktiva	„	13.245.495.14
X. Dubiozne terjatve na prem.	„	204.283.74

Skupaj Din 311.291.002,29

K tem postavkam v naslednjem navajamo nekoliko pojasnil in pripomb. Točka I. in II. bosta vsem razumljivi. Mogoče le, da se bo komu čudno zdelo, zakaj PZ drži tolikšno vsoto denarja pri Poštni hranilnici, kjer ne dobi nobenih obresti. Je pa to razumljivo, ker mora imeti pri roki vedno gotovino za plačevanje stroškov in rent. Pač pa je precej denarja pod točko III. pri denarnih zavodih, do katerega pa PZ vsled bančne zapore ne more. Obrestuje se ta vloga samo 3,86%, dočim se je še v letu 1933 po 6,87%. Vzrok temu so banke, ki so se poslužile zaščite in njenih predpisov glede znižanja obrestne mere. Iz tega sledi, da moramo tudi nameščenci doprinesati k ozdravljenju takih bančnih zavodov svoj obolus.

Točka IV. izkazuje, da ima zavod za Din 51.943.673,67 državnih vrednostnih papirjev in obveznic. Glasom statuta mora PZ vložiti 20% imovine v državne papirje ter te visoke vsote tedaj ni kriva zavodova uprava. Gornja vsota predstavlja imensko vrednost obveznic, to je ono vrednost, ki je natisnjena na obveznicah in katero je zavod moral plačati ob nakupu oziroma podpisu. Te obveznice pa imajo tudi še drugo, t. j. tečajno vrednost. To pa je ona vrednost, katero dobimo za obveznice, kadar jih hočemo prodati in je lahko večja ali manjša, kakor je pač povpraševanje po teh papirjih. Do leta 1933 je bila vrednost, katero bi izkupili pri prodaji papirjev, precej majhna ter bi izgubili pri obveznicah skoraj 23 milj. Din. Polagoma pa se je vrednost papirjev okrepjevala in je tečajna vrednost precej boljše. Koncem leta 1934 bi za te papirje prejele v slučaju prodaje 35.991.682 Din, torej Din 15.915.991,67 manj, kakor pa je PZ za papirje plačal. Ker pa zavod ni kupil teh papirjev, da bi jih dalje prodajal, ta izguba zanj ne pride v poštev. Glavno je, da obveznice nosijo obresti in da država te obresti plača. Zaradi tega je vnešena vrednost obveznic v bilanco z imensko vrednostjo, dočim so jo prej vnašali s tečajno. Ti papirji so se obrestovali letos povprečno 7,46% od imenske vrednosti, kar je dosti polvoljno.

V. Drugo največjo imovinsko postavko tvorijo nepremičnine, ki izkazujejo vrednost 73.726.421,38. To je dobra četrtina nameščenskega denarja. Obrestovale so se povprečno 2,48%, kar niti daleko ne dosega zakonite računске baze 6%. Glasom računa bi se vsa imovina morala obrestovati najmanj po 6%, ako hoče zavod zadoščati svojim plačilnim obveznostim za plačevanje pokojnin ter rentnin. Faktično bi morala biti ta obrestna mera še višja, kajti zavod mora kriti tudi razliko za valorizirane rente, t. j. rente onih zavarovancev, ki so plačevali premije še v kronah, a dobivajo pokojnino v dinarjih. Pri nepremičninah, ki sicer predstavljajo najbolj varno, a ne najbolj plodonosno naložen denar, pa mora pokojninski zavod v bodoče ubrati politiko zidave cenejših stanovanj. Ko bi zavod zidal cenejša stanovanja, bi jih lahko oddajal, ter

od rednih podpor. Projektirana je tudi nova uredba, ki predvideva 20 tedensko podporno dobo. S tem pa je nastalo novo vprašanje finančnega kritja, ker sedanja sredstva ne bodo zadostovala.

Obratni zaupniki

Pri volitvah obratnih zaupnikov za leto 1935 smo izvojevali 109 obratnih zaupnikov, ki pripadajo JSZ. Tako, da smo od lanskega leta napredovali za 15 zaupnikov.

Da je naše delo vsestransko aktivno, nam dokazuje tudi dejstvo, da se organizacija vedno bolj širi med delavstvom. S porastom članstva je narastlo tudi delo, ki ga centrala s sedanjim aparatom le težko vzdržuje. Zavest, da smo storili polno svojo dolžnost, naj nas podkrepi za nadaljno delo za zmago dela nad kapitalom, za zmago pravice nad krivico.

bi imel zanje vedno dosti najemnikov. Za primer vzemimo Dukičev blok, ki se podjetniku dobro obrestuje, a je lastna cena enega stanovanja morebiti polovico manjša nego stanovanja v nebotičniku, a v kljub temu še dovolj razkošna, da jih podjetnik lahko oddaja po primerno visoki ceni. Stanovanjski blok nebotičnika je stal približno 44.000.000 Din. Stroški vzdrževanja, davki, kurjava tega objekta iznašajo približno 1.135.000 Din letno. Ako k tej vsoti prištejemo potrebne 6% obresti od kapitala in če računamo, da je v bloku povprečno 23 trgovskih lokalov, 64 pisarn ter 34 stanovanj, vidimo, da bi morala vsaka taka ednica plačati mesečno povprečno 2600 Din najemnine, ako hočemo, da bo gornja vsota krita. Veliko je že bilo pisanega o tem, da bo zavod zidal nameščenska stanovanja, oziroma hišice. Še pod predsedstvom pok. d. Vrtovca smo brali v načrtu, da bi zidali nameščenske hišice ob Linhartovi ulici. Tudi predstavniki nameščenske organizacije, ki danes v PZ prevladuje in faktično gospodari, so ob nastopu obljubil posvetiti temu vprašanju veliko pozornost in ga čimprej oživitvoriti. Zdi se nam pa, da smatra omenjena nameščenska organizacija, da dovolj zadosti svoji dolžnosti že s tem, da sestavi tako deklaracijo, v kateri je veliko obljub, jo na občnem zboru slovesno prebere, a nato pa »vse tibo je bilo...«

VI. Največja aktivna postavka so posojila, saj znašajo 143 milj. 743 tisoč 151,48 Din in so se obrestovala povprečno po 8,86%. Na dubioznih terjatvah je bilo odpisanih 2 milj., kar pa bo po našem mnenju premalo. Ob tej točki ponovno poudarjamo, da je zavodova politika napram nameščenskimi posojilom pretrda. Ne samo, da zahteva prevelik začetni kapital od prosilca, temveč je tudi obrestna mera previsoka. Za nameščence bi moral zavod izdajati posojila z najvišjo mero 5%. Razliko naj pa doprinese pri meničnih posojilih, kjer naj zahteva nekoliko višjo obrestno mero. Le na ta način bo zavod vršil tudi v tej smeri svojo socialno poslanstvo, kar o njem ne moremo trdit, ako zaračunava nameščencem 8% obresti. Ni se čuditi, ako zavarovanci le težko plačujejo anuitete. Tudi zahteva, da mora imeti nameščenec, ki zida, 60% lastnega kapitala, je okrutno ter se čudimo, kako je mogla biti predlagana od nameščencev, ki je sam dobil pri zavodu stavbno posojilo. Kako je ta zahteva neumljena, je razvidno iz tega, da pri zadnji porazdelitvi kvote, odpadajoče na posojila, ni bilo niti ene nameščenske prošnje za posojilo. Oni, ki je hotel pred leti zidati, je dobil pri PZ skoraj 100% posojila in to v času, ko bi si pri dobrih plačah lahko prihranil večji začetni kapital. V zadnjih letih pa se ni bilo mogoče skoraj ničesar prihraniti in ko v posmeh zahteva sedaj uprava 60% lastnega kapitala. Mislimo, da je skrajni čas, da uprava to nesocialno zahtevo ukine. (Se bo nadaljevalo.)

Nameščensko pokojninsko zavarovanje v Avstriji

Padec v nam. pokojn. zavarovanju izkazuje za leto 1935 vsoto 27 milj. napram vsoti 21 milj. v letu 1934 ter bi se tudi v prihodnjih letih stopnjeval v enakem številu. Trditev, da je temu kriva splošna gospodarska kriza, je napačna. Seveda, da je kriza močno vplivala na finančni razvoj s tem, da je število zavarovancev padlo od l. 1930 do 1934 od 242.000 na 198.000. Še močnejše so seveda padli prispevki, medtem ko se je število rentnikov zvišalo od 24.000 na 42.000. Dejstvo pa je, da je plačilna možnost namešč. pokojn. zavarovanja že tako izčrpana, da bi kritje tudi v normalnih časih ob enakih prispevkih ne zadoščalo več.

Rozman Joško:

Poslovno in organizatorično poročilo

Na občnem zboru JSZ
dne 2. junija 1935

Na lanskem občnem zboru je načelstvo JSZ storilo velik korak naprej s tem, ko je predlagalo, da se izvoli za namestnike v načelstvo JSZ tovariše iz naših krajevnih skupin.

Živ stik z deželo

Tako so se v tem poslovnem letu vršile štiri širše seje, h katerim so bili vabljeni tudi tovariši namestniki. Pokazalo se je, da so te seje pravo torišče, kjer se tovariši namestniki točno pouče o delu centrale, ona pa zopet dobiva od njih navodila za nadaljnje delo. Ta živa povezanost med skupinami in centralo je rodila aktivnejše delo, tako pri posameznih skupinah kot v centrali. Kar pa je glavno in najvažnejše, poglobilo se je zaupanje skupin v centralo. Za dober razvoj in napredek strokovne organizacije pa je to bistvene važnosti.

Vzporedno s širšimi sejami načelstva JSZ so se vršile tudi seje strokovnega odbora rudarjev in kovinarjev. To predvsem radi tega, da so lahko tudi tovariši, ki sicer niso v namestništvu načelstva JSZ, prišli k tem širšim sejam.

Vzgoja delavskih voditeljev

Za vzgojo in izoblikovanje pravega strokovnega naraščaja po naših skupinah smo uvedli v centrali posebne tečaje. Tečaj, ki se je vršil letos v marcu, je prekosil onega iz leta 1934, tako po svoji udeležbi kot dograjenosti posameznih referatov. Ako nam bodo finance dopuščale, da bomo to važno zamisel mogli vsako leto nadaljevati, bomo v nekaj letih imeli lep kader agilnih, delavnih in borbenih strokovnih delavcev. Teh nam namreč najbolj manjka, ako hočemo, da bo organizacija mogla uspevati.

Nismo pa bili zadovoljni, da se vršijo tečaji samo v Ljubljani. V Ljubljano ne more vsak. Zato smo letos to organizirali tudi v Celju in Kranju. Maribor pride še na vrsto. Tudi ta dva tečaja sta bila, tako po udeležbi kot izvedbi, na višku. Tečaji pa niso potrebni le našim aktivnim članom, marveč tudi našim krajevnim zaupnikom, ki smo jih v tem letu organizirali. Zato smo te zaupnike povabili na tečaj v Ljubljano, kakor tudi v Celju in Kranju.

Organizacijski zaupniki se pridno gibljejo

Organizacije in izvedbe krajevnih zaupnikov ne smemo pustiti iz vida. To nam narekujejo splošno delavski, pa tudi izrečno naši organizacijski interesi. V tem pogledu smo tudi lep korak naprej. Saj imamo danes nad 80 aktivnih krajevnih zaupnikov, ki s centralo živahno dopisujejo. Pri tem se vežbajo za dobre delavske voditelje, na drugi strani pa centrala črpa gradivo o stanju in položaju delavstva tudi v krajih, kjer ni strokovne organizacije.

Javni shodi in sestanki

V tem poslovnem letu smo organizirali 11 javnih shodov, predvsem radi protesta glede revizije obrtnega zakona in vprašanja sanacije pokojninskega zavarovanja bratovskih skladnic. Poleg tega se je vršilo po skupinah 146 sestankov, na katerih so se obravnavale različne strokovne zadeve. Skupno je bilo na teh članskih sestankih 6 tisoč članov. To poročilo pa ni popolno. Kajti skupine, kljub opominom in pisanju, ne poročajo o sestankih, ki jih imajo in nam ne odgovarjajo na tozadevne tiskovine, ki so določene, da se poroča o uspehih sestankov. Cenim, da je bilo vseh sestankov po naših skupinah v preteklem poslovnem letu najmanj 300. Tajniki naj v bodoče polagajo več pažnje na statistična poročila. Važno je to za merilo dela, tako posameznih skupin, kot cele organizacije.

V tem poslovnem letu smo napovedali revizijo pri vseh skupinah. Vsled preogromnega dela pa teh nismo izvedli. Izvedene so bile le pri petih skupinah, vse ostale pridejo na vrsto letos. Revizije so za zdravo in pravilno poslovanje skupinskih funkcionarjev nujno potrebne.

**Agitirajte za »Delavsko Pravico«!
Pridobivajte ji novih naročnikov!**

Brošura »Praktični govornik«

Tovariši so na eni širših sej JSZ izrazili željo, naj bi se izdala brošura o govorništvu. Tej želji smo ustregli in izdali lično brošuro »Praktični govornik«, ki povsem odgovarja stavljenim zahtevam naših tovarišev. Skupine pridno segajo po njej. Zeleti bi bilo, da jo ima vsak delavec. Prav tako pa tudi »Priročnik«, katerega je še nekaj na zalogi. Tako JSZ ne vrši samo borbe za vsakdanji kruh, marveč tudi duhovno presnavlja delavstvo in ga usposablja, da je za težke dnevne boje usposobljeno in kar bolj odporno.

Rastemo

Da se ukrepi, ki sem jih deloma navajal v svojem poročilu res poživilo delo naših skupin, priča najbolj zgovorno porast članstva. To je zelo razveseljav pojav. Saj se s tem jačamo tako moralno kakor tudi finančno, kar je za naše gibanje izredne važnosti. Delavska strokovna organizacija mora biti samostojna. In to smo. Ponosni smo na to, kajti veliko jih je, ki bi nam to samostojnost radi nekoliko pristigli.

Napram lanskemu letu smo porastli za 1259 članov. Za eno leto je to v časih, katere preživlja naše delavstvo, zelo veliko.

Največ članstva je porastlo v Trzinu, in je to naša najmočnejša postojanka. Pa tudi druge skupine so porastle, nekaj pa jih je prišlo novih, tako lesni delavci v Okonini, Jezerskem, Kokri, dalje v Framu in živilski delavci na Jesenicah.

Dosegli smo velik uspeh — rastemo — toda vse to bo treba skrbno voditi, da bo tako onim, ki so nam dali zaupanje, pa tudi nam donasalo prave sadove. Veliko nam še manjka. Posebno v tem, da bi res dobro vodili delo naših skupin. Ne samo v pogledu borb s podjetji, marveč tudi notranje, to je organizatorično. Tu še precej šepamo. Izdelali smo statistiko članstva po kartoteki in plačane članarine. Iz teh zaključkov je razvidno, da smo skupno dosegli 76% vplačane članarine, 24% pa jo je odpadlo. Tu bo treba več aktivnosti. Ne rečem, da je je premalo, toda za nas to ne sme biti dovolj. Prihodnje leto moramo doseči 90%.

Naloge, ki jih bo treba izpopolniti. Naš tisk.

»Delavsko Pravico« smo večkrat izdali na osemih, enkrat celo na 16 straneh. Da smo to mogli storiti, gre zasluga tovarišem po naših skupinah. To delo se mora v bodoče nadaljevati. Stremiti

Kolektivna pogodba pri „Peko“ podpisana

Trzin, 23. maja 1935.

Pogajanja za sklenitev kolektivne pogodbe v tovarni »Peko« smo zaključili 22. maja 1935. Tega dne smo namreč zastopniki podjetja in delavstva podpisali kolektivno pogodbo. Prva pogajanja, da se sklene kolektivna pogodba, so bila 12. novembra, druga 19. decembra 1934. Na teh dveh pogajanjih se je v glavnem dosegel sporazum. Od strani podjetja s pridržkom, da mora ta sporazum odobriti tudi poslovodstvo podjetja. Radi izprememb v vodstvu podjetja se je ta odobritev zavlekla do maja, tako da se je pogodba podpisala šele 22. maja.

O pomenu take kolektivne pogodbe je skoraj odveč pisati, ker itak vsak ve. V tej kolektivni pogodbi je vse, kar je potrebno, da je v obratu red in da tudi delavstvo sodeluje v tistih vprašanjih, ki se tičejo delavstva. Razpredelba delovnega časa, način dela, praznovanje praznikov, spori med delavstvom in podjetjem i. t. d. vse to se ureja odnosno rešuje v sporazumu z zastopniki delavstva.

V kolektivni pogodbi so se tako rekoč uzakonile že obstoječe deputatne dajatve, podrobneje se določil sprejem in odpust delavcev, način izplačevanja mezd, istotako podrobneje fiksirala splošna določila §§ 219, 220 in 221 obrtnega zakona.

Pogodba je obvezna za dobo enega leta od dneva njenega uveljavljanja. Po preteku enega leta je mogoče pogodbo odpovedati in sicer v roku treh mesecev. Torej pogodba velja najmanj za 15 mesecev.

moramo za tem, da bo »Delavska Pravica« vsaj enkrat na mesec izšla na osemih straneh.

Začeli smo izdajati mladinsko prilogo »Polet«, ki je zelo dobra. Dalje prilogo za nameščence, poleg teh pa bi bila tudi potrebna priloga za naša dekleta in delavske žene.

Vse to bomo izvedli, ako nam boste pomagali, ako boste našim klicem in navodilom, kadar jih bomo dali, sledili in jih izvedli. Ogrone so potrebe in naloge, ki stoje pred nami in čakajo rešitve. Rešili jih bomo samo tedaj, ako bomo imeli sposobne, delovne in izobražene delavce.

Tesna povezanost med centralo in delavstvom

Zato bo skrb in naloga JSZ, da v bodočem letu še bolj pritegne k delu centrale, tovariše-namestnike. Ako bodo dopuščala sredstva, se bodo širše seje vršile vsakih 6 tednov.

Živahnost dela v skupinah

Prav tako namerava v tem letu JSZ poaktivizirati del in sestanke po naših skupinah. Kot govoril bomo pošiljali tovariše delavce, ki so se v teku zadnjih let do dobra usposobili, da lahko nastopajo kjerkoli.

K temu delu bodo tudi revizije doprinesle svoj del in to predvsem k izboljšanju poslovanja naših skupin.

Krajevni zaupniki

Vse delegate naprošam, da nam pri organizaciji krajevnih zaupnikov kar mogoče pomagajo. Za vsako faro ali občino moramo dobiti zaupnika. V tem pogledu nam pošljite vsaj naslove. V stik bomo z njimi že stopili mi iz centrale s primernimi okrožnicami.

Da bomo to mogli izvajati, pa bo treba pridobivati inseratov, pa tudi novih naročnikov. Čim več inseratov, in čim več novih naročnikov, tem cenejši bo za nas list in zato tudi večji po svojem obsegu.

Gospodarska neodvisnost

Popolna gospodarska neodvisnost je predpogoj zdravega razvoja in napredka našega krščansko-socialističnega delavskega gibanja. To neodvisnost sicer imamo, vendar pa je treba doseči še večjo, to je, da bomo ves naš denar res tako uporabljali, da nam bo donasal čim več koristi. Zato na delo, ki naj nam ga Bog blagoslovi!

V tej pogodbi ni moglo doseči delavstvo zvišanje plač in plačanih dopustov. Tudi v tem pogledu bi doseglo uspeh, ko ne bi kriza zlasti tej stroki zasekala tako globoke rane. Zato ni bilo mogoče misliti na splošno zvišanje plač, pač pa so dobili zastopniki delavstva obljubo, da se bodo morebiti poedini kričeči primeri obravnavali.

Iniciativo in tudi vodstvo pri sklepanju te kolektivne pogodbe je dala JSZ. Pridružila se je takoj tudi Splošna delavska strokovna zveza, pozneje še Narodna strokovna zveza.

Podjetje samo pri sklepanju pogodbe ni delalo težav, je bilo tako uvideno, da je upoštevalo položaj delavstva in sodelovalo pri pogajanjih tako, da so se vršila v precej ugodnem ozračju.

Mi delavci se pa moramo zavedati tega, da je ta kolektivna pogodba rezultat organizacije. Naloga organizacije bo, da čuva, da se bo pogodba še izboljšala. Če bi kdo menil, da ni sedaj potrebna organizacija, naj se zaveda tega, da delavsko vprašanje še ni rešeno in da ga more reševati le organizirano delavstvo. Torej organizacijo še poglobiti, to bodi naše geslo ob priliki, ko smo podpisali kolektivno pogodbo.

Nemška vlada je v Posarju razpustila vse delavske organizacije in prenesla njihove posle na »Nemško delovno fronto«. Za časa volivne propagande pred pebisitom v Posarju pa so delavstvu obljubljali, da jim ne bodo kratili svobode.

RESOLUCIJE

sprejete na občnem zboru JSZ dne 2. junija 1935

I.

Depolitizacija socialnih ustanov

Socialne ustanove ne vršijo in tudi ne morejo vršiti svojih nalog, dokler bodo vladale take razmere, kakor so sedaj. Občni zbor JSZ ugotavlja, da so postale javne ustanove torišče raznih političnih sil. Zato je vodstvo v teh ustanovah večji del tako, da ne odgovarja niti koristim ustanov niti koristim članov teh ustanov. Da se odpravijo te razmere je potrebno, da se izvedejo popolnoma svobodne volitve v te ustanove, v prvi vrsti v Okrožne urade za zavarovanje delavcev, ker v te ustanove še sploh od njenih postankov ni bilo volitev.

II.

Minimalne mezde

Naše delavstvo sploh nikoli ni doseglo eksistenčnega minimuma. Sedanje delavske plače so se pa tako oddaljile od eksistenčnega minimuma, da je najbornejša eksistenca delavstva resno ogrožena. Da se prepreči popolna katastrofa, zahteva občni zbor JSZ, da se čimprej izda zakon o minimalnih mezdah. Ta zakon pa mora določati take minimalne mezde, da bo zajamčena eksistenca delavstva.

Za merilo eksistenčnega minimuma se more vzeti življenjski standard našega industrijskega delavca, ne pa življenjski standard delavca na jugu države. Le na ta način bo dosegel in ima tudi smisel zakon o minimalnih mezdah. Da se zava-

rujejo zlorabe zakona o minimalnih mezdah, more zakon tudi določati, da so za vsako podjetje obvezne kolektivne pogodbe.

III.

Enotnost delavskega in nameščenskega pokreta

V strokovnem gibanju delavskega in nameščenskega pokreta se javljajo tendence, da bi bil ta pokret deljen — posebej za nameščence, posebej za delavce. Občni zbor JSZ ugotavlja, da so take tendence škodljive za delavce in nameščence. Nasprotnik obeh je eden in isti. Proti kapitalizmu v vseh oblikah je mogoč le enoten boj delavcev in nameščencev. Zato morata oba odločno nastopiti proti takim tendencam in si ustvarjati skupne strokovne organizacije, da se ramo obrami bijeta za svoje skupne pravice.

IV.

Za enotno delavsko fronto

JSZ ugotavlja, da je socialni in gospodarski položaj delavcev in nameščencev od leta do leta slabši. Vse sile kapitalizma so se združile v enotno fronto, da se enotno bore proti delavcu in nameščencu, da ga duševno ubijejo in telesno izkoriščajo. Občni zbor JSZ ugotavlja, da bo uspešen boj proti takim silam le tedaj, če bo delavstvo in nameščentstvo spoznalo, da je njegova udarna sila le v skupni fronti. Delavstvo in nameščentstvo mora stremeti za skupno fronto, JSZ bo iskreno stremeljenje vedno podpirala in sodelovala.

Občni zbor II. rudarske skupine v Celju

Huda jama, 26. maja.

V nedeljo, dne 19. maja t. l. se je vršil v prostorih Celjskega doma v Celju ob 9 dopoldne občni zbor II. rudar. skupine s sledečim dnevnim redom: 1. čitanje zapisnika; 2. poročilo načelnika; 3. računski zaključek za leto 1934 in proračun za 1. 1935; 4. sprejem predloženih resolucij; 5. razno.

Tov. načelnik Fr. Pliberšek pozdravi navzoče delegate — 81 po številu — konstatira sklepčnost, otvori občni zbor ter preide na dnevni red.

Ad 1. Zapisnik se prečita in odobri. Ad 2. Tovariš načelnik Fr. Pliberšek poroča o delovanju načelnstva in zaupnikov v minulem poslovnem letu. Poročilo je II. rudar. zadruga izdala v brošuri. (Zal, da posameznih važnejših odstavkov vsled pomanjkanja prostora ne moremo priobčiti. Prip. ured.) Ad 3. Računski zaključek se odobri in proračun se z majhnimi spremembami sprejme. Ad 4. Sprejmejo in odpošljejo se na merodajna mesta sledeče resolucije: 1. Glede sanacije brat. skladnice. 2. Da merodajni faktorji posvečajo čim več pažnje glede varnostnih naprav pri rudnikih. 3. Da nadzorne oblasti skrbijo zato, da se določbe obrtnega zakona, v kolikor se nanašajo na rudarsko delavstvo, povsod striktno izvajajo. 4. Splošno stanje rudarskega delavstva.

V koliko bodo imele omenjene resolucije uspeha, je še zelo kočljivo vprašanje. Ad 5. Tukaj so se spustili v debato mnogi tovariši. Omeniti moramo sledeče: Tov. Marn je kot delegat izvoljen od skupščine glavne brat. skladnice v delegacijo za posredovanje na merodajnih mestih za čimprejšnjo izvedbo sanacije pokojninske blagajne poročal sledeče: Izvršile so se sledeče tozadevne intervencije: dve pri g. ministrskem predsedniku, dve pri g. ministru za rube in šume, dve pri g. ministru za soc. politiko. — Na banski upravi v Ljubljani eno pri banu g. Marušiču in eno pri banu g. Pucu. Ob priliki Jevtičevega poseta v Ljubljani eno pri g. Jevtiču in eno pri g. banu Pucu ob priliki njegovega poseta v Laškem. Po udarja, da so vsi zgoraj navedeni gospodje pokazali tozadevno zanimanje, toda nekaj stvarnega se dosedaj še ni pokrenilo, razen izdane uredbe, ki pa ima to slabo stran, da se z njo ukine dosedaj obstoječi Pokojninski pokrajinski sklad za Slovenijo, vsled česar bodo najbrž staroupokojenci občutno prizadeti. Zato občni zbor protestira proti ukinitvi omenjenega sklada.

Tov. Diacci apelira na načelnstvo II. skupine, naj isto zavzame potrebne korake, da se določbe §§ 219. in 220. obrt. zakona glede odškodnine izgubljenih šihov v slučaju smrti sorodnikov, pričevanja na sodnji in ob drugih nenadno nastalih nesrečah striktno izvajajo, kakor je to sedaj pri

TPD slučajno samo v Trbovljah in Zagorju, pri ostalih revirjih se to do sedaj še ne izvaja. Po dobljenih informacijah se tudi pri zgoraj omenjenih rudnikih to različno prakticira.

Končno se apelira na navzočega zastopnika rud. glavarstva in na načelnstvo II. rud. skupine, da naj isto pokrene vse potrebno, da se čim prej uzakoni novi rud. zakon, ter času in razmeram prikladen službeni red. — Da se pri pregledu rudniških obratov od strani nadzorne rud. oblasti pritegne k pregledu tudi zainteresirane delavske zaupnike, da se bodo na ta način pregledi vršili res na tistih delovnih krajih, kjer so najbolj pereče in zdravju nevarne delovne prilike. — Padli so še razni drugi predlogi in mnenja, kar pa radi pomanjkanja prostora ne moremo podrobno omenjati.

Iz vsega navedenega se da sklepati, kolikega pomena je za rudarsko delavstvo poleg poštenih delavskih strokovnih organizacij — zaupniški zbor II. rud. skupine, kateri se more in mora rekrutirati le iz dobrih, agilnih ter skrajno poštenih delavskih strokovničarjev.

Rudarji

Zagorje. V našem rudniku se v zadnjem času opaža novo prakticiranje z oddajo različnih del. Tako so bila oddana zidarska dela v kotredežkem obratu v jami podjetju inž. Dukiča. Dosedaj so ta dela vedno opravljali rudarji. Zaposlili so pri tem delu nekaj novih moči, ki so bile pred nekaj leti reducirane. Sliši se, da dobi še več delavcev delo pri inž. Dukiču. To prakticiranje ne obeta nič kaj dobrega. — Isto se je zgodilo pri kamnolomskem obratu. Nova peč za kuhanje apna je dograjena. Dela v kamnolomu je dobil g. Hank iz Trbovelj, tako, da tudi tisti delavci ne bodo več v zavarovanju Bratovskih skladnic, pač pa pri Okrožnem uradu. Nekaj delavcev so premostili, nekaj jih je pa novi obratovodja reducirail in nove sprejel v delo. Zelo čudno postopanje. Kakor se sliši, se delavcem pri tem podjetju nič dobro ne godi. — Tudi g. Birolla misli pričeti s svojim obratom, kar je tudi pozdravljati. — Praznujemo vsak teden več dni. Če bo šlo tako dalje, bomo kmalu več doma kot na delu. Umetna brezposelnost!

Število radio-naročnikov v Nemčiji se je letos nenadoma znižalo za 125.000. To znižanje je tem bolj osumnilo nemške vladne kroge, ker je doslej število naročnikov stalno raslo. Narod odklanja hipernacionalizem, ki ga širijo predvsem nemške radiooddajne postaje.

Iz hrastniške bratovske skladnice

Zadnjič smo objavili nekoliko podatkov iz poslovnega poročila bratovske skladnice za bolniško blagajno v letu 1934. Ker poročilo še ni izčrpano, zato z njim nadaljujemo, ker vemo, da take stvari zanimajo naše rudarje-zavarovance.

Število vseh zavarovancev pri bolniški blagajni po stanju 31. decembra je znašalo 2833, t. j. 856 članov in 1977 svojcev. Od navedenega števila zavarovancev je bilo 623 članov in 1568 svojcev. Na člane odpade 6972 bolezenskih dni, za katere se je izplačalo na hranarini 129.307,05 Din. V bolnišnicah se je oskrbovalo 115 članov in 76 svojcev. Največ obolel pride na bolnižni prebavil, čemur se ne čudimo, saj vemo kakšna je danes prehrana rudarjev. Umrlo je 11 članov, svojcev pa 17.

Stanje ostalih blagajn je sledeče:

Nezgodna blagajna: dohodki so znašali 203.227,06 Din, v katerih je všteta blagajniška gotovina koncem preteklega leta 26.984,87 Din; za kritje skupnih izdatkov se je porabilo za izplačevanje rent in zdravljenje ponesrečenih rudarjev 170.089,15 Din; v fond centralne blagajne je bilo oddano 14.600 Din, ostalo je v blagajniški gotovini 18.537,91 Din.

Aktiva so: blagajniška gotovina 18.537,91 Din, pasiva 10.595,39 Din, t. j. še neporavnane hranarine in rente 360,62 Din in terjatev bolniške blagajne za zdravniške pomoči nezgodnikom 10.234,77 Din; premoženja tedaj koncem leta 7.942,52 Din.

Stalež prejemnikov nezgodnih rent je bil dne 31. decembra: 27 članov, 10 vdov in 10 sirot.

Pokojninska blagajna: prejemki so znašali 1.659.899,50 Din; v teh je všteta blagajniška gotovina koncem prejšnjega leta 121.614,77 Din in iz pokojninskega fonda Glavne bratovske skladnice prejeta zaloga 779.000 Din; izdatkov je bilo 1.530.739,37 Din, v gotovini odnosno v premoženju je ostalo 129.160,13 Din.

Število novoupokojencev je znašalo koncem leta: 226 članov, 47 vdov in 83 sirot. Tekom leta je prirastlo 13 članov, 8 vdov in 16 sirot. — Staroupokojence je prevzela s 1. januarjem 1934 Glavna bratovska skladnica, ki jim nakazuje pokojnine vsakih šest mesecev. Njih število je stalno v upadanju, dočim število novoupokojencev stalno raste, kar ima seveda za posledico, da blagajna ne krije svojih obvez iz lastnih sredstev, temveč prejema za kritje vedno večjega primanjkljaja potrebno vsoto iz fonda Glavne blagajne v Ljubljani.

Če in v koliko se bo stanje pokojninske blagajne z novo uredbo ministra za gozde in rudnike izboljšalo, je odvisno od tega, kako se bodo uredile tudi druge zadeve gospodarskega značaja, ki kličejo po odpomoči.

Podporni fond: dohodki so znašali z rednimi in izrednimi prispevki ter blagajniško gotovino koncem preteklega leta 15.201,82 Din, izdatki 15.055 Din; ostalo je v gotovini odnosno premoženja 146,82 Din. Iz te blagajne se podpirajo po potrebi bolni člani.

Brezposelni fond: dohodki so znašali z všteto blagajn. gotovino pret. leta 49.285,53 Din, v katerih je vračunana dotacija glavnega fonda 11.600 Din. Za redne in izredne podpore brezposelnim rudarjem in njihovim svojcem se je izplačalo 38.511,50 Din, v fond Glavne bratovske skladnice je bilo oddano 7000 Din, saldo koncem leta je znašal 3.774,03 Din.

Zahtevamo volitve v OUZD!

Z ozirom na izjave g. dr. Bohinjca v nedeljskem »Jutru« radi volitev v OUZD, smatramo umestno, da konstatiramo sledeče:

Baš zaradi velike varčnosti, ki je potrebna pri upravljanju delavskega premoženja, moramo biti za takojšnji razpis volitev v OUZD. Kajti ti delavski delegatje, ki bodo izvoljeni na demokratičnih volitvah, bodo prejeli polno zaupanje svojih tovarišev in bodo kar najbolje upravljali premoženje zavoda. Volitev v OUZD še sploh nismo imeli in imenovani delegatje še zdaleka ne morejo tako krepko zastopati stališča delavstva, kot od njega izvoljeni in v upravo poslani tovariši. Delegatska skupina delavcev pri Suzorju je dobro storila i sebi, še bolj pa stvari sami, da je to vprašanje končno ventilirala in gospod minister bo imel zadnjo besedo. Zaradi koristi zavoda in zavarovancev je nujno, da se volitve končno tudi v to zelo važno delavsko ustanovo izvedejo. To je bila vseskozi, je in bo naša zahteva, ker hočemo, da zavod prospeva in napreduje v korist delavstva.

Sanacija Bratovske skladnice in staroupokojenci

Na osnovi člena 119 sedaj veljavnih skladničnih pravil je minister za gozdove in rudnike v sporazumu z min. za soc. pol. in nar. zdravje predpisal uredbo o sanaciji bratovskih skladnic. S to uredbo bo ustanovljen pri ministrstvu za rube in šume centralni fond za pokritje primankljajev po edinih pasivnih bratovskih skladnic v državi.

S to uredbo se je ukini »Pokrajinski pokojninski sklad« rudarjev za Slovenijo in preide premoženje tega sklada na področje Glavne bratovske skladnice. Po čl. 10. izdane uredbe ima pristojno ministrstvo za pokritje obveznosti iz Pokrajinskega pokojn. sklada predpisati poseben prispevek od prodanega premoga in briketov za sklad staroupokojencev in sicer v višini prispevkov v letu 1934.

S tem je rečeno, da bodo mogli staroupokojenici in njih sirote prejemati isto doklado kot dosedaj. Člen 156. sedaj veljavnih pravil brat. sklad. namreč predpisuje: Če je neizogibno treba zvišati pokojnine in nezgodne rente upokojenim pred 1. januarjem 1925, se smejo na predlog glavnih upravnih odborov z odobritvijo rudarskega oblastva tem nezgodnikom in upokojencem kakor tudi njihovim rodbinskim članom zvišati izredne podpore ali pokojnine in nezgodne rente po sredstvih bratovske skladnice, razpoložljivih v ta namen.

Ta člen pa tudi daje možnost glavnim odborom bratovskih skladnic, kakor tudi rudarski oblasti, da morejo staviti predloge in nasvete ministrstvu za rube in šume, kako in na kak način se naj uvedejo pokojnine rentnikom upokojenim pred letom 1925.

Naredbodajalec se je za likvidacijo »Pokraj. pokoj. sklada rudarjev poslužil člena 161. skladničnih pravil, ki pravi: Prihranke, zbrane v pokr. pokojninskem skladu za rudarje v Ljubljani, je prenesti v pokojninsko blagajno glavne bratovske skladnice v Ljubljani z namembu, da se uporabijo z obrestmi vred izključno samo za podpiranje upokojencev in njihovih rodbinskih članov, upokojenih pred 1. januarjem 1925.

To besedilo jasno označuje, da se denarno premoženje sme porabiti le za staroupokojece in njih sirote, kateri prejemajo poleg svoje redne pokojnine, doklado iz navedenega sklada. Po poročilu zadnje letne skupščine glavne bratovske skladnice z dne 9. junija 1934. je bilo takratno število staroupokojencev in njih sirot 2167, dočim jih je bilo v letu 1932 še 3748, torej jih je v enem letu umrlo in tako odpadlo 581, ako je povprečje umrljivosti enako v letu 1934-35 bo staroupokojecev in teh sirot še nekaj nad 1300.

Po dosedanjem premoženju pokr.-pokojninskega sklada je razvidno, da ima sklad prav zadostno denarno premoženje in je čisto v skladu, da se staroupokojece prevedejo v isti položaj kot oni, ki so bili upokojeni po l. 1925. Mnogokrat se sliši, da so ti upokojece v bratovsko skladnico po starih pravilih malo prispevali. Za tedanje vrednost denarja pa prispevki le niso bili tako neznatni. Vsemu je kriva pač vojna in z njo popolno razvrednotenje denarja. Če pa primerjamo takratne zasluge in višino takratnih prispevkov bratovski skladnici, vidimo, da v primeru sedanjih pokojnin po starih pravilih niso bili tako nizki, da bi jih pri prevedbi v sedanji pravilnik ne mogli upoštevati. Državni preobrati pa ne smejo biti merilo za življenjski standard državljanov.

Ze ime samo, bratovska skladnica, pa nam daje ono bratsko pojmovanje in ljubezen, da skrbimo za sobrate, ko se fizično izčrpajo in radi starosti obnemorejo. Devalvacije pa prav gotovo niso povzročili upokojenci, kateri so z obupnim očesom gledali kako jim ginejo pravice do pokojnin.

S sedaj predvideno sanacijo po obstoječem pravilniku in ostalim premoženjem pokr.-pokojninskega sklada je ta možnost dana, zato naj odločilni činitelji stavijo min. za gozdove in rudnike predloge: 1. da se na podlagi člena 156 pravilnika bratovske skladnice in po zaključnem pregledu finančnega stanja pokrajinskega pokojninskega sklada za rudarje v Dravski banovini, katere posli preidejo po sedanji uredbi o sanaciji bratovske na Glavno brat. skladnico, prevedejo upokojece upokojeni pred letom 1925 po členu 107. sedaj veljavnega pravilnika.

2. Pri onih upokojenih, pri katerih bi po karčni dobi pokojnina ne donajala eksistenčnega minimuma, se naj s pravilnikom po navedenih preostalih denarnih sredstvih v tem skladu določi potreben znesek, iz katerega bodo prejemali poleg redne pokojnine še posebno doklado po tem členu pravilnika, da bo tako njihova življenjska eksistenca zagotovljena.

3. Za pokritje in kritje tega sklada se naj predpiše, kakor je omenjeno že v uredbi za sanacijo iz centralnega fonda zadostna višina prispevka, katerega naj tudi v nadalje plačujejo proizvodniki premoga in kovinskih izdelkov v Dravski banovini.

4. Ako bi prispevki teh produktov ne donajali zadostnega kritja tega sklada pri bratovski skladnici v Ljubljani, naj se za pokritje daje iz centralnega fonda po uredbi predvidenega in ustanovljenega za splošno sanacijo bratovskih skladnic.

Doma in po svetu

V novi skupščini pripada 137 poslancev gospodarskim poklicem, in sicer je 71 poslancev kmetov, 43 trgovcev in obrtnikov, 8 industrialcev, 5 podjetnikov, 3 bančniki, 3 lekarnarji in 3 gostilničari. Napram ostalim 233 poslancem so torej zastopniki gospodarskih poklicev v znatni manjšini. Največ je v skupščini odvetnikov, in sicer 82.

Načrt o elektrifikaciji države je izdelal gradbeni minister. Nujno bi bilo železi, da bi se načrt najprej predložil gospodarskim ustanovam in organizacijam v pregled, preden bi bil predložen skupščini, da ne bo načrt v škodo našemu gospodarstvu.

Prometni minister je dovolil udeležencem evharističnega kongresa v Ljubljani 50% voznino.

Titulescu je kot predsednik Male antante izjavil, da te države ne bi mogle podpisati nobene vojaške pogodbe z Italijo, če bi bila ta zapletena v vojno z Abesinijo. V zvezi s sklenitvijo podonavskega pakta bi se namreč morale države Male antante zavezati na takšno pogodbo.

Italijansko vojno ministrstvo je sklenilo, da razširi mobilizacijo vojske, ker da zahteva to varnost italijanskih afriških provinc. Iz Trsta je odšel v Afriko bataljon milicnikov. Priredili so jim nad vse slovesen odhod in delavci so imeli prosto, da so mogli prisostvovati tej manifestaciji.

Abesinski cesar je izjavil, da bo proglašil mobilizacijo svoje vojske, če bi Italija nadaljevala s svojimi vojnimi pripravami.

Ker tudi še ni rešeno vprašanje Habsburžanov popolnoma jasno v smislu zahtev držav Male antante in ker so ostala nerešena še nekatera druga vprašanja, so pogajanja za sklenitev podonavskega pakta odložena.

Italijo so dosedaj veljale vojne priprave v Afriki 628 milijonov lir, kakor je izjavil finančni minister na seji senata.

Popolno enakost za avstrijsko vojsko je nadalje zahteval Schuschnigg. Kako pa se bo Avstrija te enakosti v oboroževanju poslužila, bo odločila Avstrija sama.

Pri volitvah pokrajinskih poslancev v okolici Pariza, v tako imenovanem rdečem pasu, so napredovali komunisti na škodo socialistov.

Zdraviliški delavci

Slatina Radenci. Na sestanku zdraviliškega delavstva na praznik 30. maja je bila udeležba kljub slabemu vremenu jako lepa. To znači, da se delavstvo tu v zadostni meri zaveda svoje strokovne organizacije in borbe, ki jo vrši zadnji čas predvsem za odstranitev raznih krivic v podjetju in za končno sklenitev kolektivne pogodbe. Gospodje v upravi zdravilišča hočejo podpis kolektivne pogodbe zavlačevati. Tako enkrat nimajo časa iz poslovnih ozirov, drugič pa šefa ni doma. Iz zadnjih dogodkov v obratu Boračeva, ko je g. Jelen prepovedal delavcem hoditi v prostem času na svoja stanovanja, je razvidno, da se z delavstvom in v dogovoru za izvajanje kolektivne pogodbe ne misli iskreno. Zdaj, ko je g. šef na potovanju, se vendar ne more izgovarjati, da je on tako odredil. Potrpljenja nam bo kmalu konec in bomo ubrali druge strune, če ne bo drugače. Mi delamo, da drugi živite in da imate službe, zato nečemo, da bi se taki igračkali z nami. Tovariši in tovarišice, držimo skupnost, vsi za enega, eden za vse!

Služkinje!

Na binkoštni ponedeljek, dne 10. junija 1935
bo v Stolnici slovesno blagoslovljen

naš prapor

Spored:

1. Zjutraj ob 6 sv. maša z blagoslovom in ljudskim petjem za služkinje. Med sv. mašo skupno sv. obhajilo služkinj.
2. Popoldne ob pol 4 govor Prezvizišnega, blagoslov zastave, darovanje, pete litanije Srca Jezusovega in blagoslov z Najsvetejšim

Dolžnost vsake služkinje je, da se te stanovske slovesnosti gotovo udeleži. Vljudno so vabljeni tudi gospodinje.

Poselska zveza

Nad Zagorjem je usidran evharistični križ

O evharističnih križih širom Slovenije se mnogo govori in piše. Vendar bi si upal trditi, da je malokateri izmed njih tolik dokaz ljudske požrtvovalnosti, vztrajnosti in gorečnosti, kot ravno naš. Postavljen je na strmo skalo — orlovo gnezdo, vkovan v težko železje, ponosno ozirajoč se po vsej naši dolini, kraljuje nad njo.

Visok je 10 metrov, tesan iz hrastovega lesa. To je velikost in teža, katere niti v sanjah ne bi šel nihče spravljati na omenjeno skalovje. Nič čudnega torej, da je sto in sto src s strahom spremljalo početje vrlih mož in fantov. Pa je tudi res do solz ganil pogled na nadčloveške napore, s katerimi je dva para konj in 30 ljudi tiralo breme križa naravnost navzgor po senožeči, katere strmina je mestoma hujša, nego strmina strehe. Bil je to napet moment padanja in vstajanja, do tal uleknenih konjskih teles in do skrajnosti stegnjenih človeških mišic, ko nisi slišal drugo kot vzklike voznikov in pokanje bičev, ki je ostro rezalo v hropenje ljudi in živali. — Ali pa tisti prizor, ko je ogromni križ, kakor gigant, privezan na vrh škripčevja, med dviganjem za hip obvisel v kotu 45°, tako rekoč med nebom in zemljo.

Zdaj torej naš križ stoji. Bil je blagoslovljen v nedeljo, 2. junija. To je bil dan, katerega je željno pričakovala vsa fara. Da pa ne bi ostalo vse pri zunanjih slovesnostih in hipnem navdušenju, smo se že delj časa tudi duhovno pripravljali na ta dan. Naši gg. duhovniki so nam v ta namen oskrbeli lepo število stanovskih govorov, ki naj bi obenem služili kot priprava na glavno evharistično slavlje v Ljubljani. Imeli smo duhovne vaje za otroke, za žene in dekleta, za moše in fante. Vsaka skupina je zaključila svojo pripravo s skupnim sv. obhajilom. V tem pogledu so se naši mošeje in fante še posebno odzvali. Ze govorov g. Vitala Voduška so se udeležili v tolikem številu, da so morali moški zasesti nekaj klopi na ženski strani naše sicer zelo prostrane cerkve. Ko pa je bilo treba pristopiti k mizi Gospodovi, so se prav močito pokazali, kaj da so. Polnoštevilo, ne oziraje se na desno in levo so pristopili k angelski mizi in tako vsej javnosti pokazali, da se dobro zavedajo, kje je temelj in sila krščanskega socializma.

K blagoslovitvi križa se je zbralo v procesijo ogromna množica s prižganimi svečami. Veličasten je bil pogled na tisoč lučic, ki so brlele po hribovitem pobočju, v prednožju križa, ožarjenega od plamenov kresa. Zaključni govor je imel g. župnik Markež; gromovito streljanje topičev je spremljalo njegove besede ter se razlegalo v nočno tišino.

Kovinarji

Krajerna bratovska skladnica na Jesenicah razglaša: Za mesec junij 1935 se odreja sledeči vrstni red zdravniške službe ob nedeljah in praznikih, ki velja za vse družinske člane brez razlike na njih bivališče in sicer: 2. junija g. dr. Kogoj, Francišek; 9. 10. junija g. dr. Čeh Milan; 16. junija g. dr. Kogoj Francišek; 20. junija g. dr. Čeh Milan; 23. junija g. dr. Kogoj Francišek; 28., 29., 30. junija g. dr. Čeh Milan.

Te dni izidejo »Slovenske novele« kot prva letošnja knjiga naše »Krekove knjižnice«. Cenjene naročnike in tovariše prosimo, da nam zamudo oproste. Prihodnja knjiga bo izšla točno v določenem roku. — Odbor.

USNJARSKA IN ČEVLJARSKA ZADRUGA

R. Z. Z. O. Z.
V TRŽIČU

'Runo'

IZDELUJE VSAKO-
VRSTNE OVČJE IN
KOZJE KOŽE KA-
KOR TUDI BAR-
VANO USNJE ZA
POVRŠNIKE

POSTREŽBA TOČNA
CENE SOLIDNE

Krepimo delavski in nameštenski stan s tem, da se zavedamo svoje organizacije in svoje moči.

Celjsko okrožje

Celje. Sedaj, ko poteče pol leta, je zelo ugoden čas, da preskrbimo za našo Del. Pravico novih naročnikov. Vsakdo izmed nas ima poznanstev, vsak naj zastavi enkrat besedo tudi o našem delavskem tisku. Tudi onim je treba odpreti oči, ki podpirajo meščansko časopisje, delavsko pa odklanjajo, vkljub temu, da so sami delavci. Skrbimo, da se širi naš tisk izven članstva. Vsak izmed nas naj pridobi novega naročnika. Tudi to je socialno delo! Bomo videli, koliko bo uspeha. Do konca leta je treba plačati samo 20 Din.

Celje. Preteklo sredo je bilo predavanje tov. Repenška o ruski revoluciji. Dvoje smo imeli priliko poslušati i grozote vojne i ljudsko vstajo. Nujno je, da je prišlo drugo, ker brezobzirno tepanje od strani kapitala in mogočnejšev je bilo tako, da ni bilo več vzdržljivo. Spoznali smo tudi rusko dušo in uverjeni smo, da bo v njih vstala prenovljena vera, ki pač ne bo taka kot v času carizma, kjer so jih učili o trpljenju, obenem pa so pokrovitelji tega nauka bili največji zatiralci vsega, kar je poštenega in pravičnega.

Celje. Motil bi se tisti, ki bi mislil, da je najhujše pri regulaciji Savinje nizka mezda. Da je »socialni čut do sohržavljanca« čim večji in da so »javna dela« čim uspešnejša, zato je treba, da včasih koga zasuje zemlja, iz katere se privleče ko žival, treba je, da še kdo pade raz malomarno postavljenega mostička v vodo in utone... Ko bodo zaključili delo regulacije, tedaj bodo govo-

Samo nova posojila

domačih denarnih zavodov in novih vlog
morejo poživeti naše gospodarstvo. —
Zaupajte Vaše prihranke

MESTNI HRANILNICI LJUBLJANSKI

ki izplačuje nove vloge, vložene po 1. l.
1933 neomejeno in jih obrestuje po 4-5%

Obleka dela človeka-TIVAR dela obleke

Prijetno poletje v Tivar obleki!

Poletna moda je praktična: elegantne svetle hlače lahek poseben suknjič brez podloge (janker).

Nabavite si tako obleko pri nas.

Niti v najtoplejših dneh Vam ne bo vroče.

Bouret obleka Din 190⁻, 240⁻

Kaša hlače „ 90⁻, 110⁻, 140⁻

Janker „ 110⁻, 130⁻

Tricot - Sacco „ 110⁻

Bele Bouret hlače „ 90⁻, 100⁻, 110⁻, 130⁻

Otroški janker „ 65⁻, 75⁻

Velvet hlače „ 40⁻, 45⁻, 50⁻

Bouret hlače „ 45⁻, 50⁻

Vse naše poletne obleke se lahko perejo
OBIŠČITE NAS!

TIVAR OBLEKE

rili (prav za prav že sedaj govorijo) o velikih izdatkih in koristih delavstva. Nam pa bo ostala bilanca o številu bolnih, revmatičnih, o številu manjših, večjih in smrtnih nesrečah... Za 18 Din gajajo 10 ur, čudno, da je bila še onega utopljenca smrt — zastoj!

Celje. 12. junija točno ob 8 zvečer sestanek članov skupine, kakor tudi Mlad. zveze. Nekateri naši člani bodo na kratko povedali svoje misli o kulturnem udejstvovanju delavca. Predavanja, kakor debate, bodo zanimiva in koristna. Naj ne pozabijo priti oni, ki so redni, kakor tudi tisti, ki izostajajo.

Ekspozitura OUZD v Celju je uvedla letni delovni čas od 3. junija 1935 dalje in sicer:

1. Ob ponedeljkih, sredah in petkih se uraduje od 7 do 13, popoldne pa vrši samo eden nameščenec dežurno službo od 17 do 18. — 2. Ob torkih in četrkih se uraduje redno od 7 do 13 in od 17 do 19. — 3. Ob sobotah pa se uraduje od 7 do 12, popoldne pa vrši samo eden nameščenec dežurno službo od 12 do 13. — 4. V ambulatoriju OUZD v Celju vrši (poleg rednih ordinacijskih ur od 9 do 13) bolničarka redno vsak dan razen ob sobotah tudi dežurno službo in sicer: od 1/8 do 9 in popoldne od 1/17 do 18; ob sobotah pa samo od 1/8 do 9. — 5. Ob nedeljah in praznikih delo počiva, a za nujne primere vrši samo en nameščenec dežurno službo od 9 do 11. — Za sprejemanje strank je odrejen čas od 8 do 13, ostali čas pa za interno uradovanje.

Viničarji

Kapela. Občni zbor dne 30. maja je bil zadostno obiskan. Tov. Rozman Peter je poročal o najnovejših problemih, ki se danes tičejo viničarjev. V odbor so bili izvoljeni dosedanja tovariši: predsednik tov. Vaupotič France, tajnik Kozar Jože, blagajnik Vrbančič Jože. Organizirani kapelski viničarji so prebili že hude borbe za svoje pravice, priborili so si pa tudi že lepe uspehe. Živi borba in delavska zavest!

Razno

Novo mesto. Z odhodom predsednika naše strokovne skupine tov. Mišigoja, ki je bil upoklican k odslužitvi vojaškega roka je prevzel predstvo skupine tov. Vončina Alojzij. Skupina bo pod novim predsednikom nadaljevala delo za zaščito delavskih interesov po začetni poti. Ker je v poletnih mesecih udeležba na sestankih z ozirom na razna zaposlenja članstva bolj majhna, smo sklenili, da se odslej dalje vršijo članski strokovni sestanki le enkrat na mesec. V naertu imamo tudi par večernih strokovnih tečajev ter skioptičnih predavanj in morda tudi kako širšo prireditve. Članstvo naprošamo, da se redno udeležuje vseh prireditev skupine, ker le tako bodo pridobili potrebno znanje in se usposobili za borbo v zaščito svojih lastnih gmotnih in socialnih kakor tudi kulturnih interesov.

To številko »Delavske Pravice« smo izdali zopet na osmih straneh, in sicer vsled tega, da smo mogli priobčiti vse gradivo z obnove zborna JSZ od 2. t. m. Zaradi pregleda celotnega dela JSZ je namreč potrebno, da je vse gradivo zbrano v eni številki.

Prihodnja številka, ki ima iziti 13. junija, vsled tega ne bo izšla. Poleg tega gre več tovarišev prihodnji teden na obisk k češkim strokovničarjem v Brno in Prago in bi nam bila izdaja lista tako vsled uredništva kot uprave otežkočena.

Vse cenjene naročnike in člane prosimo, da nam oprostite. Tov. dopisnike pa prosimo, da nam za številko, ki bo izšla 19. junija, oskrbe dovolj primerne gradiva.

Uredništvo in uprava.

Ali si že naročnik Krekove knjižnice?